

EUROMED Sastanak na vrhu gospodarsko socijalnih vijeća i srodnih institucija Rim, 10. – 12. studenog 2010.

Sastanku predstavnika socijalnih partnera i ostalih organizacija civilnog društva u okviru EuroMeda¹ prisustvovalo je preko 160 predstavnika iz EU i zemalja Mediterana. Hrvatsku je predstavljala Lidija Pavić-Rogošić, supredsjedateljica Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-Hrvatska, direktorica neprofitne organizacije ODRAZ-Održivi razvoj zajednice.

Skup je pozdravio domaćin Antonio Marzano, predsjednik CNEI-a, talijanskog *Nacionalnog savjeta za gospodarstvo i rad*. Spomenuo je glavni izazov Unije za Mediteran (UzM)² - graditi mostove između naroda te jačati suradnju i prevladavati konflikte. Naveo da je cilj ovog sastanka ojačati ulogu organiziranog civilnog društva u procesu euromediteranske suradnje. Unija za Mediteran (UzM) otvorena je ekonomskoj, socijalnoj, okolišnoj i kulturnoj suradnji te u tim područjima treba ojačati i suradnju organizacija civilnog društva (OCD), povezivanjem gospodarsko socijalnih vijeća, srodnih institucija i ostalih organizacija. Stoga je i rođena ideja osnivanja Skupštine organizacija civilnog društva kao savjetodavnog mehanizma tijelima UzM.

Staffan Nilsson, predsjednik *Europskog gospodarsko socijalnog odbora* (EGSO), napomenuo je da je u više navrata iskazana potreba jačeg uključivanja civilnog društva u aktivnosti UzM u područjima koja predstavljaju ključne probleme većeg dijela regije: pristup pitkoj vodi, otpadne vode, poljoprivreda, položaj žena u društvu i dr. Za EGSO je važno davanje podrške OCD-ima koji

¹ Detaljnije o Euro-mediteranskom partnerstvu u prilogu

² Detaljnije o UzM u prilogu

surađuju, između ostalog i s vlastima te koje provode zajedničke projekte. Naglasio je da je važno da za ovaj proces nisu zainteresirane samo zemlje Mediterana, već i sve zemlje EU.

Aktivnosti u okviru Unije za Mediteran

Tomas Dupla del Moral iz Europske Komisije naveo je da EK u potpunosti podržava UZM u cilju jačanja sigurnosti te ekonomskog i socijalnog prosperiteta, kreiranjem infrastrukture za suradnju i provođenje projekata. Za postizanje cilja treba jačati suradnju i graditi partnerstva te tu važnu ulogu ima civilno društvo. O procesu i rezultatima treba kontinuirano biti obavještena javnost.

Sandy Boyle iz EGSO-a naglasio je važnost ravnopravnog partnerskog odnosa svih uključenih u proces te osmišljavanja i provođenja zajedničkih projektata.

Michèle Gendreau-Massaloux iz Predsjedništva Unije za Mediteran, također je spomenula važne teme za raspravu i suradnju – demografski rast u mediteranskoj regiji, gubitak radne snage u EU u skoroj budućnosti, poljoprivreda i problem migracije ljudi iz ruralnih područja u urbana, problem pitke vode, zdravlje, zaštita okoliša, utjecaj ekonomske krize i dr.

Unija za Mediteran mora stajati na dva stupa- političkom i onom civilnog društva. Naglasila je da nema ekonomskog napretka bez društvenog, u čemu je važna uloga civilnog društva, uključujući gospodarsko-socijalna vijeća i srodne institucije.

Tijekom *rasprave* prihvaćen je prijedlog Egipta i Hrvatske koji su istakli potrebu za izradom kratkog prikaza projekata koji se provode, njihovim rezultatima te načina uključivanja pojedinih dionika, kako bi mogli biti prikazani u pojedinim zemljama i kako bi se lakše objasnio široj javnosti procesa EuroMeda.

Iskazana je potreba jačeg uključivanja i sudjelovanja civilnog društva, koje treba stimulirati političare na participativne procese odlučivanja i suradnje.

Dostojanstven rad i održivi razvoj u regiji Mediterana

Gospodin *Hegazy, bivši premijer Egipta*, poslodavac te ujedno aktivan u civilnom sektoru naglasio je da jedno od glavnih područja rada civilnog društva mora biti postizanje mira na Mediteranu. Drugo važno područje je jačanje kapaciteta predstavnika civilnog društva, kako bi kvalitetno sudjelovali u razvojnim procesima i odlučivanju, ali i kvalitetno vodili projekte u suradnji s javnim i poslovnim sektorom. Još jedno važno područje za razmatranje i suradnju je financiranje infrastrukturnih projekata (npr. osiguravanje pitke vode stanovnicima, korištenje alternativnih izvora energije) i način na koje civilno društvo može u tome doprinijeti.

U *raspravi* je naglasak dan na dostojanstven rad, uključujući pravo na socijalnu sigurnost i zdravstvenu zaštitu; u mnogim zemljama regije su tek nedavno ta pitanja stavljena na dnevni red.

Poljoprivredna politike u Uniji za Mediteran - budući prioriteti?

Pedro Narro, član EGSO-a je predstavio izvještaj na temu poljoprivrede te naveo tri važne teme na kojima se treba raditi:

- obavijestiti javnost o stanju i problemima u poljoprivredi Mediterana
- stimulirati raspravu o ulozi poljoprivrede u današnjem društvu, imajući u vidu različite uvjete za poljoprivrednu proizvodnju (od malih lokalnih farmera do poljoprivrede fokusirane na izvoz)
- zajednički izazovi – kako osigurati dinamičnost u ruralnim prostorima, kako se nositi s demografskim kretanjima u ruralnim područjima, sigurnost hrane i sl..

Govorio je i o izazovima u sve tri sastavnice održivog razvoja u sektoru poljoprivrede:

- ekonomski aspekt - kako pomoći krajevima koja zaostaju u razvoju i u sjevernom i južnom Mediteranu (npr. kako pomoći malim farmerima); kako osigurati prijenos tehnologije i ojačati suradnju; kako osigurati sudjelovanje poljoprivrednika, uključujući i male farmere, u procese odlučivanja; kako osigurati uspješan rad zadruga te kako izbjeći greške učinjene u sjevernom Mediteranu (npr. velik postotak trgovine hranom je u rukama nekoliko velikih trgovačkih lanaca)
- socijalne implikacije – migracije iz ruralnih u urbana područja, uloga žena i položaj mladih u ruralnim područjima na Mediteranu
- okoliš – utjecaji klimatskih promjena, upravljanje vodnim resursima i korištenje vode u poljoprivredi na način da se troši manje vode za navodnjavanje.

Cristina Chirico iz *Talijanske konfederacije farmera* je naglasila sve veću dihotomiju u poljoprivrednom sektoru na Mediteranu – s jedne strane intenzivna poljoprivreda zahvaljujući liberalizaciji trgovine, čiji su vlasnici često međunarodne korporacije te s druge strane mali farmeri, koji sve više nestaju suočavajući se s ekonomskim i socijalnim problemima. Kada se razmišlja o projektima, treba uzeti u obzir i potrebe malih farmera.

U *raspravi* je istaknuta potreba prerade poljoprivrednih proizvoda u zemljama gdje se proizvode kako bi prihod ostao u zemlji. Istaknuta je i potreba treninga za poljoprivrednike, između ostaloga i u korištenju novih tehnologija. Govorilo se i o potrebi udruživanja zemalja zbog učinkovitijeg načina izvoza voća i povrća i time smanjivanja siromaštava. Upozorilo se i na neodrživost proizvodnje usjeva za biogoriva na dosadašnji način te nestašice hrane u nekim dijelovima planeta.

Strukovno obrazovanje kao faktor konkurentnosti i zapošljavanja; prioriteti gospodarsko socijalnih dionika

Fabián Márquez, član EGSO-a predstavio je izvještaj o strukovnom obrazovanju u izgradnji ljudskog kapitala, ekonomskom razvoju i socijalnom uključivanju. Obrazovanje, naročito strukovno je važno i u kontekstu globalne krize i postizanja Milenijskih ciljeva UN-a. Pažnju treba posvetiti kvaliteti strukovnog obrazovanja u čemu bi trebali doprinos dati i socijalni partneri.

U zadnjih deset godina učinjen je napredak u svim mediteranskim zemljama, no još ima razlike između sjevera i juga. Treba izbjeći pogled na strukovno obrazovanje kao getu te raditi na tome da više učenika koji započinju obrazovanje i završe školovanje, uključivanju većeg broja žena, stvaranju mogućnosti jednostavnijeg nastavka školovanja za one koji završe strukovnu školu.

Uspostava veze između tržišta rada i strukovnog obrazovanja uz potporu javnog sektora ostaje jedan od prioriteta. Treba osmisliti kontinuirane treninge za radnike kako bi se mogli uklopiti u potrebe tržišta rada te treninge na radnom mjestu. Šansu treba otvoriti i osobama s iskustvom, koje nemaju završeno odgovarajuće škole.

Izgradnja pravednijeg društva u regiji Euro-mediterana

Béatrice Brisson, članica EGSO-a je predstavila napredak u provođenju preporuka sa sastanaka UzM o jačanju uloge žena u društvu te je naglasila da ova tema mora biti jedna od glavnih na području suradnje u regiji EuroMeda (uključujući konkretne projekte, obrazovanje i treninge). Treba raditi na promjeni mentaliteta u zemljama, kako bi se mogao postići bolji položaj žena u društvu. Pri tome je važan rad s mladima i obrazovanje.

Meelis Joost, član EGSO-a predstavio je izvještaj o stanju osoba s poteškoćama i invaliditetom. Zemlje regije EuroMeda su usvojile konvenciju UN-a o pravima takvih osoba. U zemljama EuroMeda uskoro će ih biti 15%. Civilno društvo i humanitarne organizacije ne mogu same pomoći, mora biti prisutna pomoć države, između ostalog i osiguranjem zapošljavanja.

Istaknuta je važnost interakcije s roditeljima, osiguranje pristupa objektima bez barijera i sl. U *raspravi* je istaknuta uloga medija, koji mogu ukazati na probleme, ali i prikazati dobre primjere iz prakse. Govorilo se i o utjecaju ekonomske krize na smanjivanje prava žena i osoba s poteškoćama te njihovo osiromašenje. S druge strane, prevladavne krize može se ublažiti imajući u vidu i uvažavajući mnoge vještine koje žene posjeduju.

Skupština gospodarsko socijalnih vijeća i srodnih institucija u UzM - konzultacije s civilnim društvom u UzM

Predstavnici socijalnih partnera zajedno s predstavnicima ostalih organizacija civilnog društva (OCD) iz zemalja Euro-mediteranskog partnerstva odlučili su osnovati Skupštine (AESCSI – UfM), radi strukturiranog izražavanja organiziranog civilnog društva u UzM. Navedeno na tragu osnovane Parlamentarne skupštine i Skupštine lokalnih i regionalnih vlasti:

Mandat za osnivanje ove skupštine dan je EGSO-u Barcelonskom deklaracijom te je 1995. osnovana mreža GSV-a i srodnih institucija. Završnom deklaracijom prošlogodišnjeg sastanka u Aleksandriji naglašena je potreba jačanja institucionalne suradnje te dobivanja konzultativnog statusa organiziranog civilnog društva u UzM, što bi doprinijelo vidljivosti UzM u javnosti i jačanju participatorne demokracije u regiji.

Nakon sastanka u Aleksandriji, radna grupa je pripremila nacrt Statuta Skupštine te se o njoj raspravljalo tijekom ovog sastanka. Usvojena je primjedba Egipta, Tunisa i Hrvatske da se ostale OCD šire definiraju od predloženog. Svrha Skupštine je postizanje ciljeva UzM - jačanje odnosa između EU i zemalja partnera na Mediteranu te promoviranje reformi u svrhu jačanja dobrog upravljanja i participatorne demokracije. Cilj će također biti jačanje održivosti i razvoja temeljenog na solidarnosti u UzM.

Skupština će donositi mišljenje *vis-a-vis* tijela UzM i institucija EU te pratiti inicijative UzM. Javno će raspravljati pitanja važna za UzM i druga pitanja od zajedničkog interesa za civilno društvo u UzM.

Skupština će se sastojati od tri glavne interesne grupe, predstavnika poslodavaca, radnika te ostalih organizacija civilnog društva. Predviđeno je da Hrvatska u ovoj Skupštini, koja će imati 92 člana, ima tri člana (po jednog predstavnika svake grupe).

Skupština će kao savjetodavno tijelo, na zahtjev tijela UzM ili samoinicijativno izrađivati preporuke deklaracije i izvještaje kako bi komentirala pitanja koja brinu mediteransku regiju, naročito u pogledu gospodarskog i socijalnog stanja te pitanja važna za organizirano civilno društvo. Skupština će svoje preporuke dostavljati tijelima UzM i institucijama EU te će predlagati, promovirati i pratiti projekte UzM.

Skupština će se sastajati najmanje jednom godišnje: Po potrebi će osnivati radne grupe za područja od zajedničkog interesa. U radu Skupštine pomagat će tajništvo Skupštine te tajništvo za organiziranje godišnjih sastanaka.

Prilozi:

Euro-mediteransko partnerstvo

Euro-mediteransko partnerstvo poznatije pod nazivom Barcelonski proces, pokrenuto je 1995. u cilju jačanja suradnje, dijaloga i regionalne integracije na Mediteranu. Barcelonska deklaracija, ključni dokument Euro-mediteranske konferencije iz 1995., zalaže se za stvaranje područja mira, stabilnosti, sigurnosti i zajedničkog blagostanja, kao i potpunog poštivanja demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda, te promicanje razumijevanja među kulturama i civilizacijama u Euro-mediteranskoj regiji.

Kroz Barcelonski proces stvorena je politička i institucionalna infrastruktura za suradnju - projektni pristup i sektorsko povezivanje te jasniji odnos EU prema izazovima kojima je u svom okruženju izložena – Bliski istok, palestinsko pitanje, migracije, razvoj, ulaganja i dr.

Unija za Mediteran (UzM)

Na Sastanku na vrhu za Mediteran, održanome u Parizu u srpnju 2008. stvorena je Unija za Mediteran (UzM), partnerstvo kojim su obuhvaćene sve zemlje članice Europske unije, 16 zemalja Mediterana³ te Europska komisija i Arapska liga. Unija za Mediteran, koja se institucionalno nadovezuje na Euro-mediteransko partnerstvo odnosno Barcelonski proces, danas broji 43 zemlje. Cilj ovog multilateralnog partnerstva je da kroz osnaženu političku suradnju i izraženu projektnu dimenziju doprinese da Mediteran obnovi svoju ulogu regije mira, suradnje, tolerancije i prosperiteta.

Unija za Mediteran ima rotirajuće su-predsjedništvo s jednim predsjednikom iz EU i jednim koji predstavlja mediteranske zemlje te zajedničko Tajništvo sa sjedištem u Barceloni. Tajništvo ima ulogu identificiranja i promicanja projekata regionalnih, sub-regionalnih i transnacionalnih vrijednosti u okviru različitih sektora. Pariški sastanak na vrhu utvrdio je i šest prioriternih područja:

1. smanjenje onečišćenja Mediterana,
2. razvoj autocesta mora i spajanje luka,
3. inicijative civilne zaštite u suzbijanju prirodnih katastrofa,
4. alternativni izvori energije i Mediteranski solarni plan,
5. visokoškolsko obrazovanje i istraživanje te suradnja kroz Euro-mediteransko sveučilište i
6. Mediteranska inicijativa za razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Hrvatska u UzM

Hrvatska sudjeluje u UzM kao zemlja partner od srpnja 2008. Pozdravila je otvaranje procesa prema svim obalnim zemljama Mediterana, snaženje političke razine odnosa, suradnju na ravnopravnoj osnovi te osmišljavanje regionalnih i subregionalnih projekata.

RH je sudjelovala u nizu resornih ministarskih konferencija Unije za Mediteran, na kojima su usvojene različite deklaracije (http://ec.europa.eu/external_relations/euromed/index_en.htm).

Na inauguralnom sastanku *Skupštine lokalnih i regionalnih vlasti Mediterana* (ARLEM) u siječnju 2010. Hrvatska je ušla u sastav Biroa ARLEM-a koji se sastoji od šest članova - tri iz zemalja članica EU i tri iz južnog Mediterana. RH ima dva predstavnika pri ARLEM-u, župana Jakovčića ispred regionalnih vlasti te načelnika općine Tkon Danijela Katičina ispred lokalnih vlasti.

Na plenarnom zasjedanju *Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran* u Jordanu u ožujku 2010. RH je postala članicom. Stalno izaslanstvo čine potpredsjednik Hrvatskog sabora Neven Mimica i predsjednik Vanjsko političkog odbora Frano Matošić.

³ Turska, Alžir, Tunis, Maroko, Egipat, Jordan, Sirija, Izrael, Palestinska Samouprava, Libanon, Mauritanija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Monako

U listopadu 2010. Hrvatska je u Dubrovniku organizirala redoviti mjesečni sastanak Odbora visokih dužnosnika Unije za Mediteran i Uprave guvernera Euro-mediteranske zaklade Anna Lindh za dijalog među kulturama. Paralelno je održan i Okrugli stol na temu „Hrvatska i Unija za Mediteran“ te izložba „Lica Mediterana“. Hrvatska je time doprinijela konsolidiranju euro-mediteranske suradnje, jačanju svijesti o Mediteranu u Hrvatskoj i osnažila svoju prisutnost u Uniji za Mediteran.

Suradnja organizacija civilnog društva

U Barcelonskoj i Pariškoj deklaraciji spomenuto je civilno društvo i potreba njegovog uključivanja u proces. U okviru UzM ostvarena je suradnja gospodarsko socijalnih vijeća i srodnih institucija te ostalih organizacija civilnog društva. Na prošlogodišnjem sastanku održanom u listopadu 2009. u Aleksandriji, po prvi put su sudjelovali i predstavnici Hrvatske. Članovi Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-Hrvatska (Bernard Jakelić iz HUP-a te Tomislav Goll ispred ostalih organizacija civilnog društva). Na tom je sastanku usvojena završna deklaracija s preporukama o klimatskim promjenama, ekonomskoj krizi, demografskim i kulturnim promjenama te ulozi civilnog društva i gospodarsko socijalnih vijeća u Uniji za Mediteran.

Predstavnici civilnog društva uputili su u Aleksandriji apel vladama država članica Unije za Mediteran da pronađu mehanizme za uspostavu i održavanje institucionaliziranog dijaloga s organizacijama civilnog društva u procesu donošenja odluka, čime proces odlučivanja dobiva na transparentnosti. Kako bi se taj cilj ostvario, potrebno je ojačati ulogu mreže gospodarsko socijalnih vijeća i njima srodnih institucija te su pozvali na davanje savjetodavne uloge civilnome društvu u budućoj strukturi Unije za Mediteran. Apel je temeljen na činjenici da je mreža nevladinih organizacija na Euro-Mediteranu osnovana u okviru Barcelonskog procesa te da je u proteklih 15-ak godina kontinuirano rasla, neovisno o usponima i padovima u okviru političkog dijaloga.

Suradnja organizacija civilnog društva odvija se i kroz druge oblike: Euro-mediteransku zakladu za dijalog kultura Anna Lindh (ALF) sa sjedištem u Aleksandriji, te EuroMed Platformu s civilnim forumima koje se organiziraju na margini značajnijih ministarskih konferencija. Zaklada Anna Lindh djeluje kao mreža nacionalnih mreža, okupljajući organizacije civilnog društva, javne ustanove i organizacije iz različitih područja djelatnosti. Članice ALF-a su 43 zemlje članice Unije za Mediteran, među kojima je i Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu, koordinator koje je Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.

O podignutom vizibilitetu Mediterana u civilom društvu RH svjedoči i nedavno osnovani Euromediteranski forum (EMEF), nevladina organizacija koja podržava think-tank nezavisnih multidisciplinarnih znanstvenika i intelektualaca posvećenih praćenju, promišljanju i predlaganju politike u različitim poglavljima suradnje UzM.

U aktivnosti Unije za Mediteran integrirana je i šira hrvatska znanstvena zajednica koja kroz projekt Francuskog instituta za gospodarska predviđanja na Mediteranu (IPEMED – Institut de Prospective Économique du Monde méditerranéen), sudjeluje u izradi zajedničke strategije za Mediteran za 2020. Ova suradnja ujedno bi trebala pripomoći vladama zemalja članica UzM da definiraju svoje dugoročne sektorske strategije u regiji Mediterana.